

Praktična slovensko-nemška gramatika.

(Dalje.)

XXXI.

Vezni naklon.

Die Aerzte sagen, unreifes Obst sei sehr ungesund. — Der Sprechende drückt hier die Meinung eines andern aus, ohne gerade behaupten zu wollen, ob sich das in Wirklichkeit so verhalte.

Ebenso mit den andern Sätzen Ich wäre glücklicher, wenn ich einen Freund hätte. — In diesem Satze wird eine Bedingung ausgesprochen; stillschweigend ist der Gedanke enthalten: „ich habe aber keinen“.

„Ich wünschte, es wäre schon Morgen“. „Ich möchte wohl mit dir reisen“ — sind Wunschsätze.

In dem Satze: Wenn ich nur wüsste, ob er schon da wäre, — ist der Nebensatz, eigentlich die Mitvergangenheit des Zeitwortes sein nicht richtig; es sollte die Form, der Gegenwart oder der Zukunft stehen, z. B. Wenn ich nur wüsste, ob er schon da sei oder da sein werde (wann ich hinkommen werde.) „Wenn ich nur wüsste“ ist nur die Form der Vergangenheit, jedoch keineswegs eine wirkliche Vergangenheit.

Wir hoffen, dass die Bäume in Mai schon geblüht, (warum nicht: abgeblüht) haben werden (Vorukunft).

Upamo, da bodo drevesa v maju že cvetele, (ali, bolj:) da drevesa v maju že odcvetejo. (Doveršnik v sedanjikovi podobi za preprihodnji čas.

Ich bezweifle noch, dass du vor mir die Arbeit vollendet haben werdest.

Dvomim, da delo pred mano dokončaš.

Opombe. Svoje misli in želje izrekujemo kot gotove, določne in samostalne, ali pa kot negotove, mogoče in odvisne.

Imamo tedaj naznanivni (določni) naklon, kedar s časovnikom naravnost povemo, kaj se zgodi — in vezni naklon, kedar s časovnikom naznanujemo, da bi (mogoče, znabiti) se kaj zgodilo.

Namesto veznega naklona nemškega jezika nam rabi v slovensčini pogojni ali železni naklon s besedico *bi* in s priložajem prešlega časa v djavni podobi, p.: bi dal, bi vzel, bi pisal, bi molil i. dr.

Pogojivni naklon = pogajati = glihati se, pogodila sta se — sglihala sta se, pogodba, glihenga je sklenjena, pobotala sta se, tedaj pogodba, pobotnica. Vergleich in pogoj = Bedingungen, p.: Če mi celo leto služiš, plačam ti 50 gl. Drugo djanje, „plačam ti“, bo nastopilo, če se spolni prvo djanje. Rad bi se učil, ko bi imel bukve. Drugo djanje bi nastopilo, ko bi se prvo spolnilo.

Pogojivni stavki so tedaj takšni, v katerih je povedano, da se drugo djanje spolnuje, ako prvo nastopi: prvo djanje bi pa tudi večkrat ne nastopilo, ko bi se bilo vedilo za drugo djanje, n. p.: Ko bi bil vedil, počakal bi Vas bil domá; (pa nisem vedil . . .).

Železni naklon nam rabi, kedar želje ali vošila izrečemo, tudi kedar kakšno povelje v manj osorni obliki izrečemo; pri- stavi se mu navadno besedica naj — nemški mögen.

Vaje slovensko - nemške.

Učenik bi učenca ljubil, ako bi bil pridniši, — boljši: ko bi bil V stavkih, v katerih se more pristaviti nasprotje — pa ni, pa je, pa ni bilo, pa je bilo, — kjer tedaj drugi člen kot dosledek veljave imeti ne more, je pravilna vez ko. Mi bi bili srečnejši, ako (ko) bi manj potrebovali.

Vzemimo nekaj zgledov iz zgodeb sv. pisma, kakorsne so sedež za šole zapovedane: Jakob govori sinovom, ko jih v Egipt odpravlja: „Gott der Allmächtige mache euch den Mann gewogen, dass er euch euren Bruder mitgebe“.

Juda govori pred Jožefom: „Wenn ich nun ohne den Knaben käme, so stürbe er, und wir brächten seine grauen Haare vor Schmerz unter die Erde“.

Jožef reče bratom: „Denn zu eurem Heile hat mich Gott vor euch nach Aegypten gesandt, damit ihr Speise hättet, um leben zu können“.

Jezus reče gobovemu: „Keiner findet sich, der zurückkäme und Gott die Ehre gäbe, als dieser Ausländer“.

V „Drittes Lesebuch“ berilna vaja 128. je najti tudi nekaj zgledov, po katerih more učitelj poodčitovati vezni naklon.

Taki zgledi so vsikdar boljši od unih, ki so nalasč za to skovani. Za vaje v pravopisju zamore učitelj naložiti učencem, da izdeljujejo krepke časovnike I., II., III., VI. in VII. v veznem naklonu polpreteklega časa.

(Dalje prih.)

Pomenki

o

slovenskem pisanji.

XXVI.

U. Midva piševa sploh ali, drugi pa tudi alj, al in in celo al'.

T. Ali je sestavljena besedica iz a in li, in kakor so